

GIÁO DỤC LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN, TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC

TS. NGUYỄN MẠNH TIẾN

Phó vụ trưởng Vụ Quy hoạch đào tạo cán bộ
Ban Tổ chức Trung ương

Đến nay, Đảng và Nhà nước đã ban hành hệ thống văn bản về công tác giáo dục lý luận chính trị trong hệ thống chính trị nói chung, các trường đại học, cao đẳng nói riêng.

Bộ Giáo dục và Đào tạo đã quy định chương trình khung cho các hệ đào tạo, trong đó đối với hệ đào tạo chính quy thời gian học các môn học khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là 26 trong tổng số 190-210 đơn vị học trình, chiếm 12,4-13,6% thời gian đào tạo. Các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là môn thi tốt nghiệp cuối khoá đối với sinh viên được tuyển sinh từ năm 2002.

Hiện nay, bộ chương trình và giáo trình dùng chung các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh đã hoàn thành và đưa vào sử dụng thống nhất trong các trường đại học và cao đẳng. Sau mỗi năm học, bộ giáo trình này sẽ được bổ sung và cập nhật những nội dung, kiến thức mới.

Đội ngũ giảng viên các môn khoa học Mác - Lênin ngày một trưởng thành. Cả nước có 1.758 giảng viên các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, trong đó có 2 giáo sư, 25 phó giáo sư, 200 tiến sĩ, 545 thạc sĩ. Hầu hết các trường đã có giảng viên đạt trình độ sau đại học, nhiều trường đã đạt tới 50 - 60% số giảng viên có trình độ thạc sĩ, có trường đạt tới 90 - 100%.

Hàng năm, các ban chủ nhiệm khoa, bộ môn và giảng viên các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh các trường đại học, cao đẳng được bồi dưỡng những vấn đề lý luận mới trong lĩnh vực nghiên cứu lý luận, đường lối, quan điểm của Đảng, về các nghị quyết của Trung ương và tình hình thời sự trong nước, quốc tế. Riêng bộ môn tư tưởng Hồ Chí Minh do chưa có chương trình đào tạo chính thức nên các giảng viên được Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Học viện CTQG Hồ Chí Minh mở các khoá đào tạo ngắn hạn.

Các trường tổ chức cho sinh viên nghiên cứu khoa học, hội thảo về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh nhân các ngày lễ lớn, sinh hoạt chính trị, tổ chức thi Olympic các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh hai năm một lần, đến nay đã tổ chức 3 hội thi chung khảo toàn quốc vào các năm 2000, 2002, 2004 thu nhiều kết quả và được dư luận xã hội đánh giá cao.

Qua khảo sát, 85% số sinh viên cho rằng học các môn khoa học Mác - Lênin là có hiệu quả, 93,6% số sinh viên được điều tra cho rằng môn tư tưởng Hồ Chí Minh rất bổ ích. Từ học tập các bộ môn này, nhiều sinh viên có nguyện vọng phấn đấu toàn diện cả về học tập và tu dưỡng đạo đức để trở thành đoàn viên ưu tú, cảm tình đảng và đảng viên.

Hầu hết các trường đã đảm bảo được các điều kiện vật chất cho tổ chức dạy và học (tài liệu giảng dạy, học tập, lớp học...). Cơ sở vật chất, điều kiện phương tiện làm việc của Khoa tương đương với các khoa chuyên ngành của trường và đ

tổ chức sinh hoạt một cách khoa học theo chuyên môn nghiệp vụ. Các khoa, bộ môn đều đã được trang bị sách kinh điển Mác - Lênin, Hồ Chí Minh, Văn kiện Đảng Cộng sản Việt Nam toàn tập, các sách, báo, tạp chí chuyên ngành, các phương tiện cần thiết như máy vi tính, máy in, bảng biểu mô hình... Điều kiện làm việc của giảng viên đã được cải thiện, nhất là chế độ tiền lương, 25% phụ cấp giờ giảng, đi thực tế, một số trường đã tổ chức cho giảng viên đi thực tế nước ngoài.

2. Những hạn chế, tồn tại.

Trong sinh viên, học sinh còn có ý kiến cho rằng các bộ môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh là những môn phụ, do gắn với thể chế nên phải học, chưa nhận thức được tính khoa học và sự cần thiết của các môn này.

Nội dung các bộ môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại học và cao đẳng chưa đồng bộ và chậm được đổi mới, chưa tạo được sự hấp dẫn, chưa lý giải thấu đáo các hiện tượng của thực tiễn dẫn đến tâm lý hoài nghi của một bộ phận người dạy và người học.

Cho đến nay vẫn chưa biên soạn đủ bộ giáo trình chuẩn cho 5 môn cơ bản (triết học, kinh tế chính trị, chủ nghĩa xã hội khoa học, lịch sử Đảng và tư tưởng Hồ Chí Minh) cho các hệ khác nhau. Nhiều nội dung trong các giáo trình đã biên soạn còn chưa thống nhất. Giáo trình kinh tế chính trị phần về Việt Nam quá ít và chưa gắn với thực tiễn...

Công tác tổ chức biên soạn giáo trình chưa khoa học, chưa tranh thủ ý kiến góp ý của giảng viên để kịp thời chỉnh sửa một số nội dung trong giáo trình mới đã ban hành từ năm 2002. Sự phối hợp giữa Bộ Giáo dục và Đào tạo với Ban Khoa giáo Trung ương, Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương, Hội đồng Lý luận Trung ương, Học viện CTQG Hồ Chí Minh và các cơ quan liên quan chưa thật tốt. Chưa có cơ quan nào được giao chịu trách nhiệm về thống nhất nội dung, cũng như cập nhật, bổ sung những vấn đề mới của thực tiễn. Việc nghiên cứu, phân tích các học thuyết phi mác-xít chưa được tổ chức một cách bài bản. Do đó, chưa thể có nội dung để so sánh, đối chiếu trong giáo trình.

Qua khảo sát cho thấy số lượng giảng viên vẫn còn thiếu và yếu. Nếu căn cứ vào số sinh viên và số giờ giảng chuẩn của một giảng viên trong một năm thì số giảng viên hiện có mới chỉ đáp ứng được một nửa nhu cầu. Công tác xây dựng và chuẩn hoá đội ngũ giảng viên khoa học Mác - Lênin chưa bài bản. Số giảng viên được đào tạo có hệ thống, chuyên sâu, đúng chuyên ngành và chỉ giảng dạy chuyên ngành đã được đào tạo còn ít. Đội ngũ giảng viên môn tư tưởng Hồ Chí Minh hầu như chưa được đào tạo chính quy, mới chỉ được bồi dưỡng ngắn hạn. Chậm đổi mới phương pháp dạy học, chưa đáp ứng yêu cầu. Có rất ít trường áp dụng phương pháp mới, chủ yếu vẫn đang áp dụng phương pháp dạy truyền thống là giáo viên giảng và sinh viên ghi, không đọc tài liệu trước. Việc áp dụng các công cụ hỗ trợ khác như đèn chiếu, Powerpoint... chưa trường nào thực hiện, hiệu quả sử dụng thiết bị hiện đại vào giảng dạy còn thấp. Hình thức thảo luận tại tổ, lớp có áp dụng nhưng rất hạn chế, do không có đủ hội trường và giáo viên hướng dẫn. Nhiều trường vẫn còn lớp học trên 100 học sinh, không đúng với quy định của Bộ. Khâu kiểm tra, đánh giá chưa thường xuyên...

Việc thực hiện các chính sách hỗ trợ chưa đồng bộ, chưa tạo động lực thu hút người giỏi, có tâm huyết vào lĩnh vực giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Giải pháp.

Để nâng cao chất lượng giáo dục lý luận Mác- Lênin trong các trường đại học, cao đẳng, xin kiến nghị một số giải pháp:

Các cấp uỷ, nhất là các tổ chức đảng trong nhà trường tiếp tục chỉ đạo thực hiện Thông báo 214/TBTW của Thường vụ Bộ Chính trị khoá VIII và các nghị quyết tiếp theo về công tác này. Trước mắt, chỉ đạo thực hiện và tiến hành tổng kết, rút kinh nghiệm thực hiện Quyết định 494 QĐ/TTg ngày 24-6-2002 của Thủ tướng Chính phủ.

Tăng cường hơn nữa sự chỉ đạo toàn diện đối với công tác dạy và học các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Lập kế hoạch và phương án bồi dưỡng ngắn hạn đối với đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý của các trường về vai trò, vị trí của công tác giáo dục lý luận chính trị, qua đó nâng cao nhận thức về công tác này (khoảng 4 lớp/năm, năm 2005 tổ chức một lớp cho khoảng 150 người).

Lập kế hoạch tổng thể về công tác đào tạo giảng viên chính trị trong toàn quốc, trong đó chú trọng đẩy mạnh việc đào tạo giảng viên chính trị cho các trường đại học, cao đẳng. Hằng năm, tổ chức khoảng 3-4 lớp (mỗi lớp khoảng 70 người). Trong năm 2005 tuyển sinh 3 lớp là những sinh viên tốt nghiệp chính quy từ loại khá trở lên do các trường tuyển chọn và cử đi học để trở về làm giảng viên các môn lý luận Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Có quy định để các trường đại học, cao đẳng tuyển đủ số lượng biên chế giảng viên Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đáp ứng đủ nhu cầu giảng dạy, khắc phục hiện tượng quá tải như hiện nay. Đồng thời, có kế hoạch cho cán bộ, giảng viên được luân phiên đi đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ và đi học tập, nghiên cứu thực tế ở trong nước và ở nước ngoài.

Nghiên cứu và quy định sự tương thích, liên thông chương trình giáo trình các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh giữa các hệ thống trường chính trị, đảng, đoàn thể, đại học và sau đại học để người học không phải học đi học lại, chồng chéo trong việc chuẩn hoá cán bộ.

Tăng kinh phí đầu tư cho lĩnh vực giáo dục Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chú trọng cân đối giữa chế độ lương, thưởng, trợ cấp, kinh phí nghiên cứu thực tế, đề tài, tài liệu của giảng viên và học phí, hỗ trợ tiền giáo trình của học viên, đầu tư cho cơ sở vật chất phòng học, dụng cụ trợ giảng, biên soạn giáo trình... nhằm khắc phục tình trạng lạc hậu về lý luận, xa thực tiễn, kém hiệu quả.

Tiếp tục chỉ đạo, hướng dẫn đẩy nhanh tiến độ thực hiện các đề án thí điểm đổi mới phương pháp dạy học, biên soạn và cập nhật thông tin cho bộ giáo trình, đánh giá kết quả học tập, thi cuối khóa... Chuyển lối giảng đọc thoại sang đối thoại, lấy người học làm trung tâm, giảm thời gian lên lớp, tăng thời gian tự học, tổ chức xê-mi-na với số lượng 25 đến 30 sinh viên, bảo đảm thời gian xê-mi-na chiếm 25 đến 30% thời gian của môn học, tham quan di tích lịch sử cách mạng, đi thực tế có viết thu hoạch... Khuyến khích sử dụng phương tiện mới vào giảng dạy: Biểu đồ, sơ đồ, mô hình, đĩa CD, máy Overhead, giảng theo chương trình Powerpoint (chiếu trên máy chiếu Projector), thực hiện viết tiểu luận, đề án môn học, kiểm tra và thi hết học phần...